

HDP TARIM BÜLTENİ

Sermayeyi önceleyen tarım politikalarının bedelini çiftçiler ödüyor!

- Muğla'nın Milas ilçesinde Yaşyer köyünde çiftçilik yapan ve iki çocuk babası olan 50 yaşındaki Fahrettin Aktaş, 5 Mayıs'ta çiftçilikten dolayı borçları olduğu için intihar etti. Fahrettin Aktaş'ın, bıraktığı notta "traktörüm de olmak üzere traktörümü de satın borçlarımı ödeyin bu onursuzluğa dayanmam" yazılıydı.

Gıda fiyatları son yılların zirvesinde!

- FAO gıda fiyat endeksine göre küresel gıda fiyatları yaklaşık bir yıldır aralıksız yükselmektedir. FAO gıda fiyat endeksine göre gıda fiyatları aylık olarak Nisan ayında %1,7 artarken yıllık olarak ise %30,8 yükseldi. 2020 Nisan ayında 92,4 olan gıda fiyat endeksi 2021 Nisan ayında 120,9'a yükselmiştir. FAO fiyat endeksine göre;
- Tahıl Fiyat Endeksi Nisan ayında %1,2 artarken, yıllık olarak %26 oranda artmıştır.
- Bitkisel Yağ Fiyat Endeksi Nisan ayında %1,2 oranında yükselmiştir.
- Süt ürünleri fiyat endeksi aylık olarak %1,2 yıllık olarak %24,1 oranında yükselmiştir.
- Et ürünleri fiyat endeksi aylık olarak %1,7 yıllık olarak %5,4 oranında yükselmiştir.
- Şeker fiyat endeksi aylık olarak %3,9 artarken yıllık olarak %60 oranında artmıştır.

Tarımsal girdi maliyetleri arttıkça gıda fiyatları da artıyor!

- TÜİK'e göre yıllık gübre fiyatları %36,21 oranında, Tarım ve Orman Bakanlığına göre en az %51,59 oranında Türkiye Ziraat Odaları Birliğine göre %75'ten fazla oranda yükselmiştir. Peki bu rakamlardan hangisi doğru? Maalesef Türkiye tarımının nabzını tutan bu üç kurumun verileri ile çiftçilerin ifade ettikleri yıllık gübre fiyat artışları arasında muazzam bir fark var. Çiftçilere göre yıllık gübre fiyatları en az %100'lük artış göstermiş ve daha da yükselmeye devam etmektedir.
- TÜİK'e göre mart ayı Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi, aylık bazda % 1,33 yıllık bazda %21,03 artarak son 26 ayın en yüksek fiyatını görmüştür.
- Mayıs' ayının başından itibaren 17 gün süren tam kapanma döneminde alınan kararlar bakkalı, pazarcıyı, küçük ölçekli çiftçiyi gözetmek yerine büyük marketleri, büyük şirketleri gözetmiştir. 17 günlük tam kapanmada pazar yerlerinin kapatılması kararı ile insanların sağlıklı ve ucuz gıdaya erişimi engellendi. İnsanlar büyük zincir marketlerde pazarda aldığı gıdaların iki katı fiyat ödeyerek ihtiyaçlarını gidermeye çalışmıştır.
- Pazar yerlerinin genel olarak açık alanda kurulması, tüketicilerin pandemide daha uygun koşullarda daha ucuz gıdaya erişebilmesinin imkanlarını sunarken pazar yerlerinin kapatılması konusunda alınan karar sağlık ve ekonomik olarak pek çok insan açısından olumsuzluklar oluşturmuştur. Pazar yerleri kapalı olduğu için çiftçilerin ürünleri elinde kalmış ve ürünler çürümüştür.
- Mayıs ayı AKP hükümetinin çiftçilerin sorunlarına duyarsız kalması nedeniyle çiftçilerin tepkilerini gösterdiği bir ay oldu. Çiftçiler girdi maliyetlerinin yükselmesi, borçluluk, tarımsal ürün fiyatlarının düşüklüğü, ürünlerinin satılamaması gibi pek çok nedenden dolayı tepkilerini dile getirmeye başladı.
- Mayıs ayı AKP hükümetinin çiftçilerin sorunlarına duyarsız kalması nedeniyle çiftçilerin tepkilerini gösterdiği bir ay oldu. Çiftçiler girdi maliyetlerinin yükselmesi, borçluluk, tarımsal ürün fiyatlarının düşüklüğü, ürünlerinin satılamaması gibi pek çok nedenden dolayı tepkilerini dile getirmeye başladı.

Çay üreticileri ÇAYKUR alım fiyatını ve kota uygulamasını protesto etti!

- Çay üreticileri, ÇAYKUR'un 2021 yılı yaş çay alım fiyatının düşük olması ve kota sınırlaması getirilmesinden dolayı tepkilerini dile getirdiler. ÇAYKUR 2021 yılı için yaş çay alım fiyatını kilo başına 3,87 TL olarak belirlerken desteklemelerle birlikte çay alım fiyatı toplamda kilo başına 4 TL olarak belirlenmiştir. Bu fiyat AKP hükümeti tarafından taban fiyatı olarak her ne kadar müjde olarak verilse de özel sektör yaş çay alım fiyatları ortalama 2,80 TL'ye kadar düşmektedir. AKP'nin yaş alım fiyatına karşılık çay üreticileri ise yaş çay alım fiyatının kg başına en az 4,5- 5TL olması halinde emeklerinin karşılığını alabileceğini ifade etmektedir.

ÇAYKUR'un çay üretiminde üreticiye günde 15 kilogram alım kotası uygulaması, üreticiyi özel sektöre mahkûm etmektedir.

Kaynak: Gazete Karınca

- 2021 yaş çay alım fiyatı bir önceki seneye göre %17,63 oranla artış gösterirken, gübre, çay makası, çay bezi çuval gibi girdi maliyetleri ve işçi maliyetlerinin artış oranıyla kıyaslandığında bu artışın çiftçilerin maliyetlerini bile kurtarmaktan uzak bir fiyat olduğu ortadadır.
- Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 214 bin üretici ile 835 bin dekar alanda çay tarımı yapılıyor. Çaylık alanların yüzde 66,5'i Rize, yüzde 19,5'i Trabzon, yüzde 11,5'i Artvin, yüzde 2,5'i ise Giresun ve Ordu illerinde bulunmaktadır.

İllere Göre Çaylık Alanlar ve Üretici Sayıları (2019)

İller	Üretici Sayısı		Çaylık Alan	
	Çiftçi Sayısı	Dekar	Dekar	%
Rize	132.264	61,8	555.125	66,5
Trabzon	51.600	24,1	162.493	19,5
Artvin	20.398	9,5	96.290	11,5
Giresun-Ordu	9.921	4,6	20.992	2,5
Toplam	214.183	100	834.900	100

Kaynak: ÇAYKUR

- Doğu Karadeniz’de çay tarımı çoğunlukla küçük aile işletmeciliği şeklinde yapılıyor. Ortalama işletme büyüklüğü üretici başına 4 dekar dolayında. Üreticilerin yüzde 72’si 5 dekarın altında, yüzde 22,5’i 5-10 dekar arasında, yüzde 5’i 10-20 dekar arasında olurken yalnız yüzde 0,4’ü 20 dekar üzerinde çaylık alana sahiptir.

Çaylık Alanların Üretici Sayısına Göre Dağılımı (2019)

İşletme Büyüklüğü (da)	Üretici Sayısı	Oranı (%)	Çaylık Alan (da)	Oranı (%)
0 – 5	144.203	72,2	362.414	46,1
5 – 10	45.013	22,5	285.100	36,3
10 – 20	9.578	4,8	117.183	14,9
20 +	851	0,4	20.996	2,7
Toplam	199.645	100,0	785.693	100,0

Kaynak: ÇAYKUR

ÇAYKUR ve Özel Sektörün Satın Aldığı Yaş Çay Miktarları (Bin ton)

Yıllar	ÇAYKUR	%	Özel Sektör	%	Toplam
2010	590	45	715	55	1.306
2015	681	52	637	48	1.319
2016	687	53	611	47	1.299
Ağ 2017	525	41	746	59	1.271
2018	733	50	742	50	1.474
2019	750	53	655	47	1.405
2020	752	52	692	48	1.445

- Türkiye'de yılda yaklaşık 270-280 bin ton dolayında çay tüketiliyor. Bu miktarın yaklaşık 135 bin tonunu ÇAYKUR, 125 bin tonunu özel sektör, 35 bin tonunu da yabancı menşeli çaylar oluşturmaktadır.

Jiyan Semt Pazarı kayyumun hedefinde!

2013 yılında Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi tarafından Bağlar ilçesinde kurulan Jiyan Semt Pazarı kadın emeği ile kurulan ilk Pazar olma unvanını taşımaktadır. Kayyım anlayışıyla gasp edilen Bağlar Belediyesi Jiyan Semt pazarındaki kadın emeğini gasp etmek için sayısız girişimlerde bulunmuştur. Jiyan Semt pazarında kadın emeğini çekemeyen kayyım pazarı erkek pazarı haline getirmeye çalışması Jiyan Semt pazarı sahipleri kadınlar tarafından büyük bir çabayla engelledi. Kayyımın zabıtalari, pazardaki kadınları yerlerinden etme tehdidiyle kadınlardan tezgâh başına 1500 TL olmak üzere toplamda 204 bin TL para toplamıştır. Üstelik bu paralar kayyım anlayışıyla adeta haraç alma yöntemiyle bağış adı altında toplanmıştır. Jiyan Semt pazarı esnafı kadınlar mevcut ekonomik kriz ve pandemi dolayısıyla zor günlerden geçirirken kayyımın erkek zihniyetine karşı mücadele etmekten de bir adım dahi geri atmamıştır.

Kaynak: Gazete Karınca

Dünya Çiftçiler Gününü kutlayan çiftçi sayısı her geçen yıl azalmaktadır.

14 Mayıs Dünya çiftçiler günü dolayısıyla Türkiye'de çiftçilerin durumunu dikkate aldığımızda durumlar hiç de iç açıcı değil. IMF'ye göre gelişmekte olan 25 ülke arasında kendi halkına destek veren ülkeler sıralamasında Türkiye 23. Sırada yer almaktadır. Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik kriz ve pandemi nedeniyle çiftçiler adeta unutulmuş durumdadır. Her geçen gün döviz artışına bağlı olarak artan girdi maliyetleri, bu maliyetleri karşılamayan tarımsal ürün fiyatları ve üstüne bir de kuraklığın olması çiftçilerin mağduriyetlerini derinleştirmiştir. Dolayısıyla 14 Mayıs çiftçiler günü kutlanmak yerine çiftçilerin sorunlarını ifade ettiği bir gün olmuştur.

Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre 2011 yılında tarım sigortalı çiftçi sayısı 1 milyon 121 bin 777 iken bu sayı 2020 yılı sonunda 547 bin 75'e düşmüştür. Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) kayıtlı üretici sayısı 2017'de 2 milyon 100 bin iken 2017'den sonraki veriler resmi olarak açıklanmamıştır. Ancak Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı'nın (TEPAV) SGK ile İŞKUR'un 2020 yılı Ekim ayı verilerini değerlendirerek oluşturduğu İstihdam İzleme Bülteni'ne göre, bu sayı 2020'nin ağustos ayında 1 milyon 803 bine düşmüştür.

- Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) 2021 yılı hububat ve bakliyat fiyat alımlarını açıkladı. Kırmızı/beyaz sert ekmeklik kaliteli buğdayın ton fiyatı 2250 TL, arpa ve çavdar için ton başına 1750TL, yulaf alım fiyatı ise ton başına 1900 TL makarnalık buğday alım fiyatı ton başına 2 bin 450 lira olarak belirlenmiştir. Bakliyat ürünlerinden ise mercimek ve nohut alım fiyatı açıklandı. Kırmızı mercimekte ton başına 5 bin lira, Yeşil mercimekte ton başına 4 bin 150 lira, Nohutta ise ton başına 4 bin 50 lira olarak açıklandı. Ekonomik kriz, pandemi, döviz kurlarındaki artış, girdi fiyatlarındaki yükseliş ve kuraklık gibi nedenleri dikkate aldığımızda açıklanan fiyatların çiftçiyi memnun etmediği ortadadır.
- TMO'nun hububat fiyatlarını açıkladığı zaman Şanlıurfa'da bir ton arpa 2260 TL'den satılmıştır. TMO'nun belirlediği fiyat ile Şanlıurfa borsasında satılan arpa fiyatları arasındaki yaklaşık 500 TL fiyat farkı TMO'nun tarım emtia piyasasından ne kadar uzak bir alım fiyatı açıkladığı gözler önüne sermektedir. TMO 2021 Ocak ayında 2000 TL'ye ihraç edilen arpaya karşılık yerli arpaya 1750 TL fiyat belirlemesi TMO'nun piyasadan ne kadar uzak olduğunu gösteren bir başka örnektir.
- TMO'nun açıkladığı fiyatlara göre buğdayda kilo başına 60 kuruş artış olurken tek seferde mazota yapılan 67 kuruş zam belirlenen fiyatın çiftçinin emeğini almasından ne kadar uzak olduğunu göstermektedir. Ayrıca çiftçi desteklerini bir sene sonra alırken mazotu ve diğer girdileri zamlı almaktadır. Buna göre çiftçinin bir litre mazot alması için 3,3 kilo buğday satması gerekiyor.
- TMO 2 bin 250 TL'ye aldığı ikinci grup ekmeklik buğday fiyatını 2 bin 450 TL'den, makarnalık buğday fiyatını da 2 bin 650 TL'den, arpa satış fiyatını da 1.950 TL'den satmayı planlamaktadır.

2021 TMO Hububat ve Bakliyat alım fiyatları

Cinsi		Alım Fiyatı (TL/Ton)
Makarnalık Buğday	Makarnalık buğday (2. sınıf)	2.450
	Düşük nitelikli makarnalık buğday	2.200
Ekmeklik Buğday	Sert ekmeklik buğday (2.sınıf)	2.250
	Diğer ekmeklik buğday (2.sınıf)	2.200
	Düşük nitelikli ekmeklik buğday	2.050
Arpa		1.750
Çavdar		1.750
Yulaf		1.900
Kırmızı Mercimek (1. Sınıf)		5.000
Yeşil Mercimek (1. Sınıf)		4.150
Nohut (1.sınıf)		4.050

Kaynak: Toprak Mahsulleri Ofisi

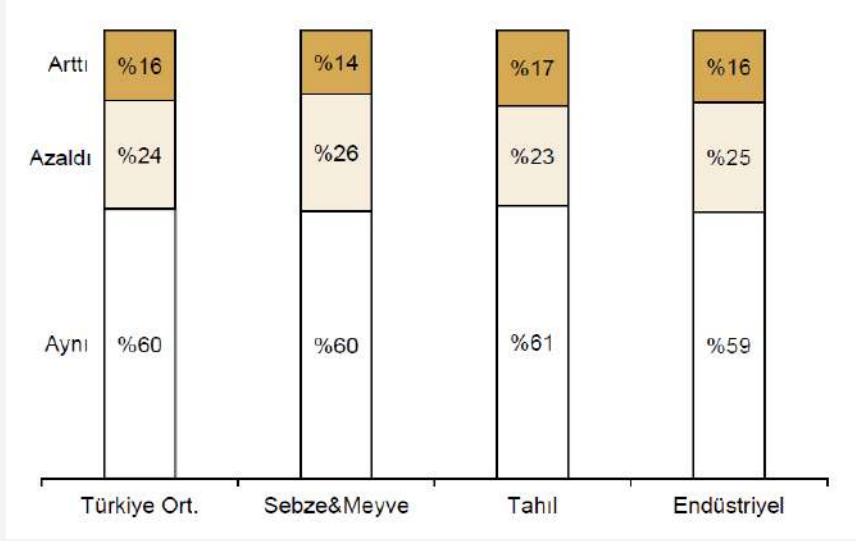
Kuraklık alarm veriyor!

Türkiye Ziraat Odaları Birliği son 50 yılın en düşük yağış miktarının yaşandığı dönemde 2021 Kuraklık raporu hazırladı. Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin kuraklık raporuna göre;

- 1 Ekim 2020 – 30 Nisan 2021 döneminde yağışlar bir önceki yıla göre İç Anadolu Bölgesi'nde yüzde 20,3, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yüzde 46,5, Akdeniz Bölgesi'nde yüzde 31,5, Doğu Anadolu Bölgesi'nde yüzde 27,5 ve Karadeniz Bölgesi'nde yüzde 7,6 azalmıştır.
- Mayıs başında kuraklıktan etkilenen il sayısı 22 'den 41'e çıktı.
- Kuraklıktan en fazla zarar gören ürünler arpa, buğday ve kırmızı mercimek oldu.
- Kuraklıktan dolayı buğdayda 18 milyon, arpada 7 milyon, ve mercimekte ise 250 bin tonun altında bir rekolte tahmin edilmektedir. Buğdayda kuraklıktan dolayı rekolte kaybının 2 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir.

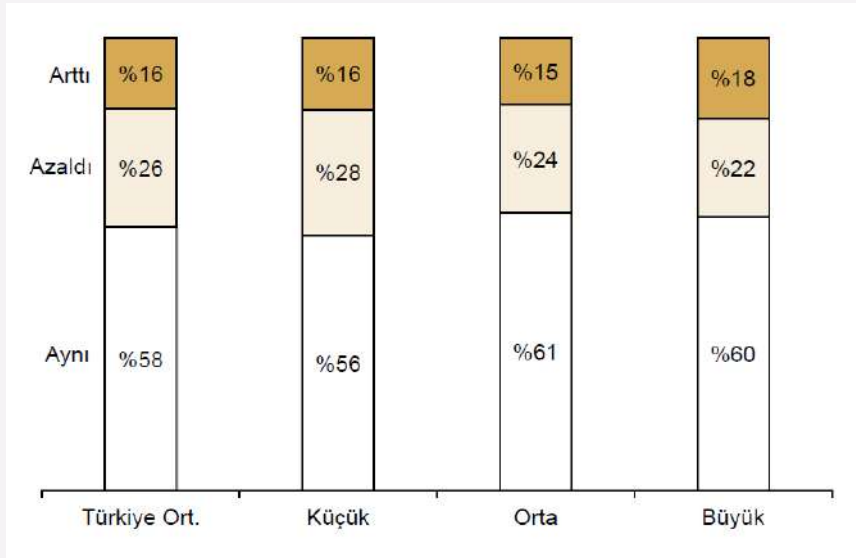
DOKTAR Çiftçinin Nabzı başlıklı araştırmayı yayımladı.

DOKTAR'ın (Tarım Doktoru) 2020 yılının kasım ayında 81 il 464 ilçeden 3000 üreticiyle yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre; 2019 yılı ürün grubuna göre ekim alanlarının değişkenliği

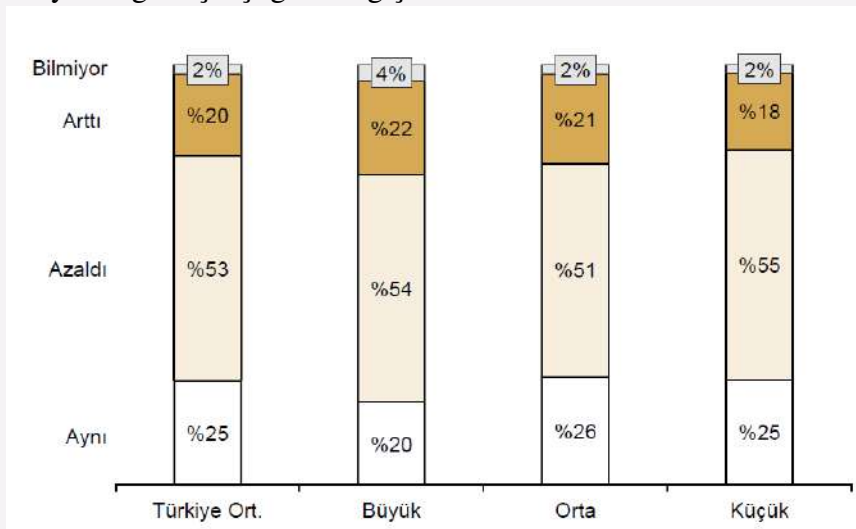
2019 yılına göre 2020 yılında ekim alanı azalan çiftçilerin oranı ekim alanı artan çiftçilerin oranından yüksektir.

Çiftçi gelirine göre 2019 yılına göre 2020 yılındaki ekim alanlarının değişkenliği

Küçük ölçekli çiftçilerin ekim alanlarındaki azalma oranı büyük ölçekli çiftçilerin ekim alanlarındaki azalma oranından daha fazladır.

2019 yılına göre çiftçi gelir değişimi

2019 yılına göre çiftçilerin gelir değişim oranları gelir büyüklüğüne göre önemli oranda değişim göstermemektedir. Büyük ölçekli çiftçilerin hasattan sonra ürünlerini satma oranı küçük ölçekli çiftçilere göre fazladır.

Çiftçilerin tarımsal üretimde gördükleri en önemli üç sorunun dağılımı

Çiftçi yüzdesi (%)	Türkiye	Sebze&Meyve	Tahıl	Endüstriyel
Girdi maliyetlerinin yüksek olması	73	69	74	79
Elektrik / su sorunu	19	19	18	22
Satış fiyatının düşük olması	10	10	10	10
Desteklemeler yetersiz	9	8	11	9
İklim şartları	9	6	12	7
Sorunu yok	6	6	7	4
Kuraklık	4	4	4	7
Pazar bulamamak	4	7	2	3
İşçilik masrafları	3	4	2	3
İşçi bulma sıkıntısı	3	5	2	2
Diğer	15	22	9	13

Çiftçilerin tarımsal üretimde gördükleri en önemli sorun açık ara ile girdi maliyetleridir.

Mayıs Ayı Mevsimsel Tarım Ürünleri

Mevsimsel bazı ürünlerin fiyatları

Ürün Kg	Mersin Tarla	Mersin Hal	Mersin Tezgâh	İstanbul Hal	İstanbul Manav
Patates	0,25-1 TL	1,25-2 TL	2-3 TL	3-5 TL	5-7 TL
Taze Fasulye	2 TL	3-5 TL	5-7 TL	5-7 TL	8-12TL
Kayısı	4-6TL	6-8 TL	8-12TL	8-10 TL	12-15TL
Kabak	0,50-1,5 TL	1-2 TL	3-5 TL	5-7 TL	6-8 TL
Hıyar	0,50-2,5 TL	1-3,5TL	2-5TL	1-5 TL	4-6 TL
Sarımsak	5-10 TL	10-20 TL	15-25 TL	15-30TL	20-50 TL
Çilek	2,5-5TL	3,5-7 TL	7-15 TL	7-15 TL	10-20TL

Not: ürün fiyatları illere ve niteliğine göre değişiklik gösterebilir.